

ZNAČAJ UZGOJA SLAVONSKO-SRIJEMSKOG PODOLCA

Varzić, Mislav

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of agriculture / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Poljoprivredni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:151:457427>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-09**

Sveučilište Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku

**Fakultet
agrobiotehničkih
znanosti Osijek**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Agrobiotechnical
Sciences Osijek - Repository of the Faculty of
Agrobiotechnical Sciences Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA

POLJOPRIVREDNI FAKULTET U OSIJEKU

Misla Varzić, izvanredni student

preddiplomski studij poljoprivrede

smjer Agroekonomika

ZNAČAJ UZGOJA SLAVONSKO-SRIJEMSKOG PODOLCA

Završni rad

Osijek, 2016.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA

POLJOPRIVREDNI FAKULTET U OSIJEKU

Misla Varzić, izvanredni student

preddiplomski studij poljoprivrede

smjer Agroekonomika

ZNAČAJ UZGOJA SLAVONSKO-SRIJEMSKOG PODOLCA

Završni rad

Povjerenstvo za ocjenu i obranu završnog rada:

1. Doc.dr.sc. Tihana Sudarić, član
2. Doc.dr.sc. Dalida Galović, mentor
3. Doc.dr.sc. Vladimir Margeta, član

Osijek, 2016.

Sadržaj

1.	UVOD	1
2.	AUTOHTONE PASMINE GOVEDA	2
	2.1. Buša	3
	2.2. Istarsko govedo	4
3.	SLAVONSKO-SRIJEMSKI PODOLAC	6
	3.1. Značaj pasmine	9
4.	UGROŽENOST PASMINE	12
	4.1. Očuvanje pasmine slavonsko-srijemskog podolca	17
	4.2. Smjernice programa zaštite izvornih i zaštićenih pasmina goveda	18
5.	ZAKLJUČAK	20
6.	POPIS LITERATURE	21
7.	SAŽETAK	22
8.	SUMMARY	23
9.	POPIS SLIKA	24
10.	POPIS TABLICA	25
	TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA	26

1. UVOD

Slavonsko-srijemski podolac autohtona je pasmina karakteristična za određeno tlo i podneblje koju je sustavnim izborom uzgojio čovjek tako, da je postala dio nacionalnog identiteta određenog područja. Autohtone pasmine domaćih životinja nasljeđe su Republike Hrvatske čija je vrijednost vidljiva na ekonomskoj, socijalnoj i kulturološkoj razini. Dio su nacionalnih i globalnih genetskih resursa, čijem se očuvanju poklanja znatna pozornost (Ivanković i sur., 2006.). Broj izvornih hrvatskih pasmina goveda u blagom je porastu, čime se posljednjih godina smanjuje razina ugroženosti njihova opstanka. Broj grla buše, istarskog goveda i slavonsko-srijemskog podolca prešao je stotinu, ali im još uvijek prijete izumiranje. Osobito to vrijedi za slavonsko-srijemskog podolca, kojeg trenutno uzgaja samo deset uzgajivača. Do nezaustavljivog širenja industrijske poljoprivrede u 20. stoljeću, govedarska proizvodnja Baranje, Srijema, Slavonije i Podravine temeljila se na ovoj pasmini. Trendove populacije izvornih pasmina u svijetu prati FAO, krovna institucija strateškog usmjeravanja, konzervacijskog upravljanja na globalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini.

2. AUTOHTONE PASMINE GOVEDA

Izvornom (autohtonom, zavičajnom) pasminom može se smatrati specifična skupina životinja, koja je u određenoj zemlji dovoljno dugo uzgajana, da bi se genetski adaptirala na tradicionalne proizvodne sustave i okoliš. Zakon o stočarstvu Republike Hrvatske definira izvorne pasmine kao "pasmine domaćih životinja stvorene na području Republike Hrvatske".

Zakon o zaštiti prirode, izvorne pasmine domaćih životinja definira kao udomaćenu svojtu, odnosno, udomaćenu vrstu na čiji je proces evolucije djelovao čovjek kako bi udovoljio svojim potrebama, a koja se razvila kao posljedica tradicionalnog uzgoja i čini dio hrvatske prirodne baštine.

Evolucijski razvoj goveda dobro je istražen i dokumentiran, a slijed razvoja goveda možemo pratiti kroz više desetaka milijuna godina. Danas je u svijetu priznato preko 250 pasmina goveda koje se dijele u tri osnovne kategorije prema proizvodnim sposobnostima. To su goveda za proizvodnju mlijeka, mesa i kombinirane pasmine koje se po svojim mogućnostima mogu koristiti za proizvodnju mlijeka ili/i mesa. Autohtone pasmine goveda na području Hrvatske, dospjele su podunavskom i mediteranskom rutom. Postoje tri vrste takvih pasmina u Hrvatskoj. Sve današnje mesne pasmine goveda zapravo su nekada bile radna goveda, poput naših autohtonih pasmina. Kako smo prije pedesetak godina napustili autohtone pasmine, držeći ih manje vrijednima u odnosu na inozemne, one su gotovo nestale iz naših krajeva. U pogledu proizvodnje mesa vrijedno je spomenuti istarsko govedo i slavonsko-srijemskog podolca, premda i buša ima određeni, nešto manji potencijal u proizvodnji mesa. Ove pasmine su zbog svoje otpornosti i prilagodljivosti osobito pogodne za pašne i ekološke sustave proizvodnje mesa. Povećanjem ekološke svijesti te poticanjem ekološke proizvodnje, turističke atrakcije i prepoznatljive gastronomske ponude, povećala bi se i proizvodnost i opstanak autohtonih pasmina. Industrijalizacija proizvodnje, tržišno gospodarstvo i nove tehnologije pogodovale su širenju visoko proizvodnih pasmina, uglavnom na štetu brojnih izvornih pasmina skromnijih proizvodnih osobina. Međutim, samo bogatstvo izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja čini proizvodnju hrane sigurnom u dinamičkoj promijeni proizvodnog okruženja, posebice u najavljenim i očekivanim klimatskim promjenama. Ne treba zaboraviti da upravo izvorne pasmine u sebi objedinjuju cijeli niz neposrednih i posrednih

koristi. Izvorne pasmine često su podcijenjene u proizvodnji hrane, premda su, posebice u gospodarski manje razvijenim zemljama, ključne za dostatnu opskrbu hranom.

Povratkom autohtonih pasmina stvaraju se osnove za proizvodnju hrane malih kapaciteta koje su pogodne za okoliš, a istovremeno i visoko kvalitetne.

2.1. Buša

Program sustavne zaštite navedene pasmine pokrenut je 2003. godine. Prema službenim podacima HPA-a u objavljenim u godišnjem izvješću za 2013. godinu evidentirano je 46 bikova, 461 krava i 425 grla ženskog podmlatka od kojih su 157 grla do godinu dana a 268 grla preko godine dana starosti, a sve u vlasništvu 81 uzgajivača. Efektivna veličina populacije je 167,31 i obzirom na efektivnu veličinu populacije ova pasmina svrstana je u kategoriju I – visoko ugrožena.

Slika 1. Buša

(<http://www.hpa.hr/event/prva-prekograncna-izlozba-buse/>)

Dugovječna je pasmina goveda, o čemu svjedoči i činjenica da krave ostaju u rasplodu i do 20 godina. Vrijednost buše je skromna i gospodarski nije od osobite vrijednosti. Izgledne vrijednosti buše u skoroj budućnosti su vrijednost osobite genetske struktura i specifičnih gena, proizvodnja prepoznatljivih namirnica, ekološka proizvodnja, održavanje staništa u izvornom okružju, oplemenjivanje identiteta ruralnih sredina. dobra zdravlja, veoma otporna na zarazne bolesti i nepogodne okolišne uvjete te skromnih hranidbenih potreba.

Buša je pasmina goveda manjeg tijelesnog okvira. Kasnozrela je pasmina. Junice se prvi put pripuštaju u dobi od 20 mjeseci, a mladi bikovi od 18 do 20 mjeseci. Buša potpuni razvoj doseže u dobi od 5 do 7 godina pri čemu krave teže do 250 kg, a bikovi oko 300 kg. Buša spada u skupinu kratkorožnih goveda (*Bos brachyeros europeus*). Poznata je i pod nazivom domaće planinsko ili ilirsko govedo. Spada u primitivne pasmine goveda koje nalazimo u krajevima u kojima je čovjekov utjecaj na uzgoj vrlo slab. Bušu i njezine križance nalazimo u nerazvijenim brdskim, planinskim i kraškim područjima južno od Save i Dunava. Buša je rezultat slabe prehrane i oskudne njege tako da joj muznost nije veća od 700 do 800 litara mlijeka. Mlijeko je izvrsne kakvoće jer ima 4 do 6% mliječne masti. Laktacija traje oko 8 mjeseci. Proizvodnja mesa je slaba jer je buša koščata i sitna, randman mesa je oko 55%. Radna snaga buše je skromna, ali zadovoljava potrebe ekstenzivne poljoprivrede svog područja (HPA, 2016.).

Kako su hranidbeni prohtjevi skromni, žilavost i otpornost je izrazita, a plodnost dobra i u vrlo lošim životnim uvjetima, buša je pogodna za pojedinačno držanje u obiteljima koje se bave ekstenzivnim stočarstvom i koje imaju skromne uvjete uzgoja, pogodna je i za jeftiniju proizvodnju govedeg mesa i mlijeka. Odlična je za iskorištavanje strmih i malih pašnjaka, te skromnih količina zimskih zaliha koristeći usput danas neiskorištene prirodne izvore hrane.

Razlozi ugroženosti: industrijalizacija stočarske proizvodnje, okrupljavanje proizvodnih jedinica, skroman prinos mesa i mlijeka u odnosu na inozemne pasmine goveda, gubitak gospodarske konkurentnosti. (Barać i sur., 2011.)

2.2. Istarsko govedo

Istarsko govedo poznato je i pod nazivom „Boškarin“. Kasnozrela je, prilagodljiva i dugovječna pasmina goveda. Program sustavnog praćenja uzgojno valjanih grla istarskog goveda pokrenut je 1994. godine. Prema podacima HPA za 2014. godinu u uzgoju su 164 stada, u kojima se nalazi 164 krave, 48 bikova te 492 ženska podmlatka. Efektivna veličina populacije je 151,59 i obzirom na efektivnu veličinu populacije ova pasmina svrstana je u kategoriju I – visoko ugrožena. Uzgojno područje istarskog goveda je područje Istre i Primorsko-goranske županije. Pripada skupini europskih primitivnih primigenih goveda

osteološki vrlo bliskih ishodišnoj fosilnoj vrsti *Bos primigenius*, a uobičajeno ga je nazivati podolskim. Tijekom tisućljeća na oblikovanje istarskog goveda utjecaj su imale populacije goveda susjednih regija, posebno podolskog goveda podunavske regije. Krajem XIX. st. te prvih desetljeća XX. stoljeća radi poboljšanja eksterijernih značajki istarskog goveda pristupilo se melioraciji s talijanskim pasminama romagnola, a kasnije maremana.

Slika 2. Istarsko govedo – boškarin

(<http://www.agroklub.com/agrogalerija/izvorne-pasmine-zivotinja/33775/>)

Osim popravljivanja veličine tijela ovim melioracijskim križanjem znatno su popravljena točna svojstva. Mliječnost istarskog goveda je vrlo mala jer je ovo svojstvo bilo na margini interesa uzgajivača. Rad na popravljanju istarskog goveda isključivo strogom selekcijom unutar domaćih stada počinje 1931. godine što je dalo izvjesne rezultate. Istarsko govedo pripada kasnozrelim pasminama goveda koje svoju zrelost doseže u starosti 6 do 7 godina pružajući izvanrednu mogućnost dugotrajne iskoristivosti ovih goveda u radu, a što ima za posljedicu i dugu rasplodnu sposobnost. Uporabna vrijednost istarskog goveda za težaka Istre bila je neupitna pa je “boškarin” postao sinonim opstojnosti istarskog seljaka kroz stoljeća. Spoznavši neprocjenjivu vrijednost autohtonih pasmina kao genetskog bogatstva i dijela kulturne baštine, posljednjeg su desetljeća učinjeni znatni naponi u pogledu njihova upoznavanja i očuvanja (HPA, 2015.).

3. SLAVONSKO-SRIJEMSKI PODOLAC

Slavonsko srijemski podolac je jedna od tri hrvatske izvorne pasmine goveda i prema veličini populacije treća je izvorna pasmina goveda u Republici Hrvatskoj. Slavonsko – srijemski podolac kao i šire gledajući podolska goveda spadaju u skupinu dugorožnih goveda (*Bos taurus*) te predstavljaju domesticirani oblik izvornog *Bos primigenius*. (Čačić sur., 2013.).

Prema službenim podacima HPA-a u objavljenim u godišnjem izvješću za 2013. godinu evidentirano je 13 bikova, 171 krava i 126 grla ženskog podmlatka od kojih su 34 grla do godinu dana a 92 grla preko godine dana starosti, a sve u vlasništvu 15 uzgajivača. Efektivna veličina populacije iznosi 48,33 i obzirom na efektivnu veličinu populacije ova pasmina svrstana je u kategoriju IA – kritično ugrožena (HPA, 2015.).

Podolsko govedo potječe iz Podolije i Volhinije, odnosno iz stepskih područja Rusije i Ukrajine. Iz tih krajeva ova je pasmina migrirala do srednje i južne Europe i Balkana. Smatra se da je podolsko govedo došlo do hrvatskih prostora u vrijeme velike seobe naroda. Kroz stoljeća, u različitim životnim uvjetima oblikovali su se različiti varijeteti podolskog goveda. U Mađarskoj se uzgaja mađarsko – stepsko govedo, u Rumunjskoj moldavsko i erdeljsko govedo, a u Bugarskoj sivo istarsko govedo. Još početkom XX. stoljeća slavonsko – srijemski podolac bio je najznačajnija i najzastupljenija pasmina goveda u Baranji, Srijemu i Slavoniji, te u Podravini do Virovitice gdje je činilo oko 90% od ukupnog broja goveda (HPA, 2015.).

Slavonsko – srijemski podolac je kasnozrelo, vrlo otporno i izdržljivo govedo, čvrstog kostura, “suhih” izraženih zglobova, ponešto otvorenih papaka, s blago spuštenom zdjelicom slabo do umjereno popunjenom mišićjem. Visina krava je oko 130 cm, a bikova oko 140 cm. Boja slavonsko – srijemskog podolca je sivobijela do tamnosiva, često s tamnijom pigmentacijom plahitice vrata i glave (Slika 1). Kod bikova je zamjetljiva pigmentacija, te veći tamni kolutovi oko očiju. Gubica, sluznica očiju i papci su tamno pigmentirani (crni). Vime je općenito maleno. Rogovi su glavna značajka ove pasmine, izrazite su duljine, često koso položeni s vrhovima koji strše na stranu, te velikim rasponom između vrhova (oblik lire). Drugi tip rogova su rogovi postavljeni više okomito, a vrhovi povinuti unatrag pa takvi rogovi imaju oblik vila.

Premda se slavonsko-srijemski podolac koristio prvenstveno kao izuzetno snažno radno govedo za obavljanje najtežih poslova u polju, pasmina je bila cijenjena i u proizvodnji mesa.

Slika 1. Slavonsko-srijemki podolac

(<http://www.agroportal.hr/uzgoj-goveda/24301>)

Prema ondašnjim promišljanjima potrošača, podolac se ubrajao u najbolja mesna goveda. Randman mesa je bio skroman (42 do 50%), a meso goveda, posebice onih koja su korištena u radu bilo je suho i grube strukture. Plodnost krava je dobra i relativno se dugo (više od 20 godina) mogu zadržati u reprodukciji. Proizvodnja mlijeka je skromna i uglavnom dostatna za othranu vlastitog teleta. Raniji navodi upućuju na to da je proizvodnja mlijeka u laktaciji od 8 mjeseci u prosjeku od 600 do 1200 l mlijeka.

Goveda su živahna, no u doticaju s čovjekom plaha i nepovjerljiva, a ponekad i nervozna. Hranidba ove pasmine je vrlo jednostavna jer se veći dio godine drži na paši. U zimsko vrijeme se hrani sijenom (uz dodatke zrnja žitarica) te se nalazi u natkrivenim nastambama. Danas ovu pasminu možemo promatrati kao važan genetski resurs, a također je potrebno istaknuti ekološku i gospodarsku vrijednost. Važan čimbenik u uzgoju i očuvanju izvornih pasmina svih domaćih životinja je vjerodostojno vođenje matične evidencije, odnosno registra pasmine (Čačić, 2010).

Slavonsko-srijemski podolac je izvrsna pasmina za očuvanje staništa ili njegova ponovnog privođenja u prvotnu funkciju. Iskustva na više lokacija (Lonjsko polje, Kopački rit, Gajna) pokazala su pogodnost ove pasmine u spriječavanju sukcesije staništa, posebice nekadašnjih pašnjačkih površina. Značajna je njihova požrtvornost kada je u pitanju zaštita stada od predatora/grabežljivaca. Krave požrtvorno štite svoju telad do starije dobi. Slavonski podolac nije značajan konkurent drugim vrstama udomaćenih i divljih životinja (Barać i sur., 2010.).

Mijić i sur., (2015.) su istraživali uzgoj slavonsko-srijemskog podolca na pašnjaku Gajna i njegovu uloga u očuvanju tradicije i bioraznolikosti. Autori navode kako ekstenzivno korišteni travnjaci spadaju među najugroženija staništa u Hrvatskoj i u Europi. U nekim područjima ugrožava ih intenziviranje proizvodnje (gnojenje i intenziviranje košnje, te isušivanje i pretvaranje u oranice), a drugdje je glavna opasnost njihovo zapuštanje i zaraštavanje u šikaru. Bez ispaše, košnje i sličnih djelatnosti travnjaci i livade postupno zarastaju prelazeći u bušike, šikare i na kraju u šume. Upravo uzgoj goveda slavonsko-srijemske pasmine na pašnjaku Gajna je dobar primjer kako se na ekološkoj osnovi stoka može hraniti isključivo ispašom. Tako se može proizvesti zdrava hrana, ali i očuvati tradicija uzgoja i bioraznolikost okoliša s najvišim ekološkim standardima. Cilj je postići prepoznatljivi brend ekološkog proizvoda uz istovremeno očuvanje prirodnih resursa Republike Hrvatske.

Program sustavnog praćenja i umatićavanja uzgojno valjanih grla Slavonsko-srijemskog podolca pokrenut je 1997. godine. Pasmina je svrstana u skupinu kritično ugroženih pasmina. Aktualno uzgojno područje populacije Slavonskog podolca je Prigorje, Posavina i Slavonija. Park prirode Lonjsko polje i zaštićeni krajobraz Gajna, drže stada podolca koji su pod uzgojenim programom, a njihovom ispašom održavaju pašnjake. Vrijedno je spomenuti izmještanje manjeg nukleusa stada u Park prirode Lonjsko polje, gdje se koristi za očuvanje staništa.

3.1. Značaj pasmine

Slavonski-srijemski podolac može biti u funkciji proizvodnje specifičnih animalnih namirnica (mesa, mlijeka), održavanja prepoznatljivosti ruralnih sredina Hrvatskih ravničarskih područja, funkcije očuvanja staništa, te uloge u turističkim i folkornim manifestacijama. Trenutna populacija slavonsko-srijemskog podolca je skromna i još uvijek je nije moguće gospodarski osobiti isticati. Pozitivni populacijski trendovi i interes uzgajivača daju nadu da će ova pasmina u budućnosti biti vrijedna s gospodarskog, znanstvenog, sociološkog i drugih gledišta.

Najvažnije predosti korištenja tradicijskih pasmina za upravljanje okolišem i očuvanje prirode su: najekonomičnije održanje krajobraza, smanjenje opasnosti od požara, održanje raznovrsnosti staništa i agrobioraznolikosti (pasmine, vrste prateće bioraznolikosti), očuvanje tradicijskih znanja i vještina.

Izorne pasmine su važan dio naše prirodne, ali i kulturne baštine i iznimno je važno njihovo očuvanje i sprječavanje izumiranja. Trendove populacija izvornih pasmina u svijetu prati FAO (Food and Agriculture Organization of the United Nations), krovna institucija strateškog usmjevanja konverzacijskog upravljanja na globalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini. Svaka država ima svog nacionalnog koodinatora pri FAO-u, koji vodi brigu i redovito izvještava o stanju nacionalnih animalnih genetskih resursa. U Hrvatskoj je to Globalni akcijski plan zaštite životinjskih genetskih resursa prihvaćen 2007. godine.

Vlada Republike Hrvatske je 2010. Godine usvojila Nacionalni program očuvanja izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja u Republici Hrvatskoj. Nacionalni program očuvanja izvornih pasmina domaćih životinja podržava transparentnost i definiranje nadležnosti u aktivnostima zaštite izvornih pasmina kroz državne institucije, nevladine organizacije, ustanove, privatni sektor. Utječe na razvoj i nadzor provedbe konzervacijskih in situ i ex situ programa zaštite izvornih pasmina, razvoj modela očuvanja izvornih pasmina u sustavima održivog korištenja, razvoj modela zaštite izvornih pasmina u okviru upravljanja/očuvanja prirodnih staništa te razvijanje suradnje na nacionalnoj, regionalnoj i globalnoj razini.

Hrvatska poljoprivredna agencija je ustanova Vlade Republike Hrvatske osnovana 1994. godine u svrhu provedbe djelatnosti na unaprjeđenju stočarskog sektora u Republici

Hrvatskoj, utječe na razvoj i unaprjeđenje stočarske i poljoprivredne proizvodnje, te provodi mjere agrarne politike koje donosi Ministarstvo poljoprivrede. Glavne djelatnosti HPA odnose se na provedbu uzgojnih programa, upravljanje registrima stoke, kontrolu kvalitete stočarskih proizvoda, promociju stočarskih proizvoda proizvedenih na hrvatskim farmama, pružanje pomoći poljoprivrednim proizvođačima pri podnošenju zahtjeva za novčanim potporama, te sudjeluje u terenskim kontrolama izravnih plaćanja. To je korisnički usmjerena javna institucija koja odgovara na suvremene potrebe poljoprivrednih proizvođača i uzgajivača stoke, u svrhu razvoja i unaprjeđenja stočarstva, podizanja konkurentnosti proizvodnje i kvalitete svih segmenata života poljoprivrednih proizvođača. Nacionalni program očuvanja izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja u Republici Hrvatskoj uzima u obzir slijedeće propise:

- Zakon o potvrđivanju Konvencije o biološkoj raznolikosti (NN – međ. ugovori 6/96);
- Zakon o stočarstvu (NN 70/97, 36/98, 156/03, 132/06);
- Zakon o veterinarstvu (NN 41/07, 155/08);
- Zakon o zaštiti životinja (NN 135/06);
- Zakon o hrani (NN 46/07, 155/08);
- Zakon o oznakama izvornosti, oznakama zemljopisnog podrijetla i oznakama tradicionalnog ugleda poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda (NN 84/08, 75/09, 107/09);
- Zakon o zaštiti prirode (NN 70/05, 139/08);
- Zakon o šumama (NN 140/05, 82/06, 129/08);
- Strategija i akcijski plan zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti Republike Hrvatske (NN 81/99, 143/08);
- Zakon o poljoprivredi (NN 149/09);
- Zakon o državnoj potpori poljoprivredi i ruralnom razvoju (NN 83/09, 153/09);
- Zakon o poljoprivrednom zemljištu (NN 152/08, 21/10);
- Zakon o genetski modificiranim organizmima (NN 70/05, 137/09);
- Pravilnik o postupku priznavanja novih pasmina, sojeva i hibrida (NN 164/04);
- Popis izvornih i zaštićenih pasmina i sojeva domaćih životinja te njihov potrebit broj (NN 127/98, 73/03, 39/06, 126/07, 70/09).

Prilikom izrade ovog Programa uzete su u obzir odredbe Uredbi Vijeća EU i Komisije EU koje se odnose na očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja:

- Uredba Vijeća EC br. 870/2004 od 24. travnja 2004. godine kojom se donosi Program za konzervaciju, karakterizaciju, sakupljanje i upotrebu genetskih resursa u poljoprivredi i ukida Uredba EU br. 1467/94 (Council Regulation (EC) No 870/2004 of 24 April 2004 - establishing a Community programme on the conservation, characterisation, collection and utilisation of genetic resources in agriculture and repealing Regulation (EC) No 1467/94),
- Uredba Vijeća EC br. 1698/2005 od 20. rujna 2005. godine o potpori ruralnom razvoju iz Europskog fonda za ruralni razvoj (Council Regulation (EC) No 1698/2005 of 20 September 2005 on support for rural development by the European Agricultural Fund for Rural Development -EAFRD),
- Uredba Komisije EC br. 1974/2006 od 15. prosinca 2006. godine koja propisuje detaljna pravila za provedbu Uredbe Vijeća EC br. 1698/2005 od 20. rujna 2005. godine o potpori ruralnom razvoju iz Europskog fonda za ruralni razvoj (Commission Regulation (EC) No 1974/2006 of 15 December 2006 - laying down detailed rules for the application of Council Regulation (EC) No 1698/2005 on support for rural development by the European Agricultural Fund for Rural Development -EAFRD).

4. UGROŽENOST PASMINE

Procjena ugroženosti pasmine temelji se na više indikatora koji upućuju na određene populacijske trendove i rizike od izumiranja. Pokazatelji koji se uzimaju u obzir pri procjeni ugroženosti pasmine su: numerički, geografski, genetski, demografski, tržišni i drugi (Barać i sur., 2011.).

Na temelju broja rasplodnih muških i ženkih jedinki izračunava se efektivna veličina populacije (N_e) prema formuli:

$$N_e = \frac{4xNmxF}{Nm+Nf}$$

N_m - broj reproduktivno aktivnih muških jedinki

N_f – broj reproduktivno aktivnih ženskih jedinki

Prema FAO klasifikaciji, pasmina je kritično ugrožena ako je broj ženskih rasplodnih jedinki manji od 100, a muških ≤ 5 . Ugrožena je ako je broj ženkih rasplodnih jedinki između 100 i 1000, a muških od 6 do 20.

Klasifikacija "Nacionalnog programa ouvanja izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja u Republici Hrvatskoj" srstava pasmine u 4 skupine:

- ✓ Ia (kritično ugrožena)
- ✓ I (visoko ugrožena)
- ✓ II (ugrožena)
- ✓ III (nije ugrožena)

Razlozi ugroženosti: industrijalizacija stočarske proizvodnje, okrupniji proizvodnih jedinica, gubitak gospodarske konkurentnosti, skroman prinos mesa i mlijeka u odnosu na inozemne pasmine goveda, introdukcija alohtonih pasmina goveda, uvođenje mehanizacije, odnosno gubitak radne funkcije, manja važnost stajnjaka u ratarskoj proizvodnji, pad interesa za stočarsku proizvodnju, depopulacija sela te urbanizacija ruralnih sredina (Barać i sur., 2011.)

Tablica 1. Status ugroženosti autohtonih pasmina goveda (HPA, 2015.)

Pasmina	Stada	Bikovi	Broj ženki	Efektivna veličina populacije	Status ugroženosti
Slavonsko-srijemski podolac	20	12	183	45,5	IA - kritično ugrožena
Buša	100	55	703	204,04	II - potencijalno ugrožena
Istarsko govedo	169	53	781	198,53	I - visoko ugrožena

Za pasminu slavonsko-srijemski podolac tijekom 2015. godine evidentirano je sveukupno 183 krave, 12 bikova te 120 podmladaka, od kojih je 40 mlađe od godinu dana, a 80 starije od godinu dana. Sve se uzgajaju u ukupno 20 stada. Prema klasifikaciji, slavonsko-srijemski podolac svrstava se u kritično ugroženo.

Vidljivo je da se u 13 županija u Hrvatskoj uopće ne uzgajaju ova pasmina. U Koprničko-križevačkoj županiji nakazi se tek 1 bik, a u Vukovarsko-srijemskoj postoji po 5 grla, preciznije 1 bik te 4 ženska podmlatka starija od godinu dana. Najviše grla je zabilježeno u slijedećim županijama: Sisačko-moslavačkoj, Virovitičko-podravskoj, Brodsko-posavskoj te Osječko-Baranjskoj (Tablica 2).

Tablica 2. Brojnost pasmine slavonsko-srijemskog podolca u 2014. godini, (HPA, 2014.)

ŽUPANIJA	Stada	Krava	Ženski podmladci	< 1. g	>1.g	Bikovi
Zagrebačka	1	24	14	8	6	1
Krapinsko-zagorska	0	0	0	0	0	0
Sisako-moslavačka	2	49	17	5	12	2
Karlovačka	0	0	0	0	0	0
Varaždinska	0	0	0	0	0	0
Koprivničko-križevačka	0	0	0	0	0	1
Bjelovarsko-bilogorska	0	0	0	0	0	0
Primorsko-goranska	0	0	0	0	0	0
Ličko-senjska	0	0	0	0	0	0
Virovitičko-podravsko	3	26	38	14	24	3
Požeško-slavonska	1	2	1	1	0	1
Brodsko-posavska	5	53	16	3	13	3
Zadarska	0	0	0	0	0	0
Osječko-baranjska	3	25	30	9	21	2
Šibensko-kninska	0	0	0	0	0	0
Vukovarsko-srijemska	0	0	4	0	4	1
Splitsko-dalmatinska	0	0	0	0	0	0
Istarska	0	0	0	0	0	0
Dubrovačko-neretvanska	0	0	0	0	0	0
Međimurska	0	0	0	0	0	0
Grad Zagreb	0	0	0	0	0	0
UKUPNO	15	179	120	40	80	14

Važan čimbenik u uzgoju i očuvanju izvornih pasmina svih domaćih životinja je vjerodostojno vođenje matične evidencije tzv. registra pasmine (Čačić, 2010). Prema Gamma i Smith, (1993.) vjerodostojna matična evidencija omogućava plansko vođenje uzgoja (planske pripuste) u cilju očuvanja, pa čak i povećanja genetske varijabilnosti, te izbjegavanja štetnih utjecaja inbreedinga (uzgoja u srodstvu). Potencijalo ugrožene izvorne pasmine domaćih životinja su prepoznate i površno definirane, stoga je potrebno sustavno svakogodišnje pratiti kretanja i ocjenjivati stupanj ugroženosti, efektivne brojeve životinja

unutar pojedine pasmine, minimalne efektivne vrijednosti odnosno broj životinja koji predstavljaju nukleuse, koji su predmet trajne javne zaštite u pogledu očuvanja specifične genetske vrijednosti, a oni trebaju biti segmenti nacionalnih uzgojnih programa (Caput, 2007.). Obzirom da niti jedna populacija izvornih pasmina nije definirana molekularnim metodama u cijelosti kako bi se planski uzgoj unutar pasmine vodio temeljem rezultata analiza genetske varijabilnosti na razini DNA strukture, u najkraćem roku i uz minimalan trošak je moguće postaviti plansko vođenje uzgoja temeljem rodovničkih podataka. Uspostava vjerodostojnih rodovničkih podataka osnova je svakog modernog konzervacijskog programa i osnovni je preduvjet kontrolirane zaštite kako populacija divljih životinja u cijelom svijetu, tako i izvornih pasmina domaćih životinja (Čurik, 2006).

Čačić i sur., (2013.) su u istraživanju i sistematizaciji uzgoja slavonsko srijemskog podolca koristili podatke matične evidencije registra pasmine i Jedinstvenog registra domaćih životinja Republike Hrvatske koje vodi Hrvatska poljoprivredna agencija (HPA), svih grla slavonsko-srijemskog podolca upisanih u registar pasmine od utemeljenja registra 1997. godine do 31. prosinca 2012. godine. Obavljenim istraživanjem zaključili su da informativan i vjerodostojan rodovnik čini osnovu svakog modernog konzervacijskog programa, dok je vjerodostojno vođenje rodovničkih podataka i matične evidencije pasmine temeljni čimbenik u uzgoju i očuvanju izvornih pasmina domaćih životinja. Analiza rodovničkih podataka pasmine slavonsko-srijemski podolac ukazuje da je zbog nepostojanja planskog i ravnomjernog pripusta svih linija bikova i rodova krava te kontrole izlučivanja iz uzgoja (klanja), od utemeljenja registra pasmine do danas, izgubljen dio genetske varijabilnosti. Također ističu, da provedena sistematizacija uzgoja doprinosi očuvanju i genetskom unaprjeđenju izvorne pasmine goveda slavonsko-srijemski podolac kao kritično ugrožene pasmine goveda. Sistematizacijom je definirano 7 linija bikova i 13 rodova krava, a definiranjem linija i rodova omogućeno je plansko vođenje uzgoja (planski pripust) u cilju sprječavanja reduciranja genetske varijabilnosti pasmine. Nadalje, sistematizacija omogućava nadležnim državnim institucijama bolju kontrolu nad uzgojem u cilju očuvanja pasmine, posebice u dijelu kontrole izlučivanja iz uzgoja klanjem. Uzgajivačima sistematiziran uzgoj daje korisne informacije pri odabiru novog rasplodnjaka za pripust, te izradi individualnih planova pripusta u njihovom matičnom stadu.

Glavnina stočarske proizvodnje temelji se na 14 životinjskih vrsta koje osiguravaju oko 90 % opskrbe hranom životinjskog porijekla. U ukupnoj proizvodnji hrane, udomaćene pasmine sudjeluju sa 30 do 40%. Rezultati gotovo dvanaest tisućljetnog uzgojnog rada čovjeka na razvoju i proizvodnom prilagođavanju pogodnih udomaćenih vrsta vidljivi su u više od 8 000 pasmina domaćih životinja rasprostranjenih širom svijeta. Pretpostavke naglog povećanja broja ljudi na više od osam milijardi do 2050. godine (FAO, 2007), te znatnog povećanja proizvodnje i potrošnje hrane životinjskog porijekla nameću potrebu održavanja svih raspoloživih izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja u funkciji učinkovitije proizvodnje hrane u zadanom okruženju (MPRRR, 2010.).

Analize proistekle iz nacionalnih izvješća ukazuju da erozija izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja nije zaustavljena, te da je nužno poduzeti nove korake. Zaštita se uglavnom provodi kroz *in situ* modele, u kojima su lokalne pasmine dio agro-ekološkog sustava, gospodarstva i kulture lokalne zajednice, utječući značajno na održanje ukupne bioraznolikosti. Modeli *ex situ* konzervacije i gospodarske reafirmacije lokalnih pasmina često su podcijenjeni, zapostavljeni i nekoordinirani. Radi navedenog, ciljevi Globalnog akcijskog plana očuvanja izvornih i zaštićenih pasmina su slijedeći:

- promicanje održivog korištenja i razvoja izvornih i zaštićenih pasmina, s ciljem osiguravanja sigurnosti proizvodnje hrane, održivosti poljoprivrede na dobrobit ljudi u svim državama;
- osiguravanje očuvanja raznolikosti važnih izvornih i zaštićenih pasmina, kao dara budućim generacijama;
- promicanje čestite i nepristrane raspodjele nastale koristi od uporabe izvornih i zaštićenih pasmina u proizvodnji hrane i poljoprivredi; prepoznavanje uloge i značenja tradicionalnih znanja, inovacija i običaja u cilju očuvanja i održivog korištenja izvornih i zaštićenih pasmina, i ako je potrebno, njihovo vraćanje u okvire učinkovite konzervacijske politike i zakonodavnih mjera;
- upoznavanje potreba uzgajivača, pojedinačnih i zajedničkih; u okviru zakona podržavanje nediskriminirajućeg pristupa prema genetskom materijalu, informacijama, tehnologijama, novčanim sredstvima, istraživačkim rezultatima, marketinškim sustavima i prirodnim bogatstvima, u cilju nastavljanja poboljšanja izvornih i zaštićenih pasmina u

Republici Hrvatskoj i uključivanja u gospodarski razvoj; promicanje agro-ekološkog pristupa kroz održivo korištenje, razvijanje i očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina;

- pomaganje institucijama odgovornim za upravljanje izvornim i zaštićenim pasminama kroz uspostavu, provedbu i redovitu provjeru nacionalnih prioriteta za održivo korištenje, razvoj i očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina u Republici Hrvatskoj;
- jačanje nacionalnih programa i institucionalnih kapaciteta; razvijanje primjerenih regionalnih i međunarodnih programa koji uključuju obrazovanje, istraživanja i obuku radi provedbe poslova karakterizacije, inventarizacije, nadzora, očuvanja, razvoja i održivog korištenja izvornih i zaštićenih pasmina u Republici Hrvatskoj;
- upoznavanje javnosti o potrebi održivog korištenja i očuvanja izvornih i zaštićenih pasmina u Republici Hrvatskoj (MPRRR, 2010.).

4.1. Očuvanje pasmine slavonsko-srijemskog podolca

Udomaćene životinje – izvorne pasmine također su dio biološke raznolikosti Hrvatske. Njihova zaštita je u nadležnosti različitih tijela državne uprave i regulirana propisima iz područja zaštite prirode, stočarstva, veterinarstva itd. Zakon o zaštiti prirode tek je nedavno uveo kategoriju zaštićene zavičajne udomaćene svojte kojom se može proglasiti ona ugrožena baštinjena životinjska pasmina koja se razvila kao posljedica tradicionalnog uzgoja i čini dio hrvatske prirodne baštine.

Očuvanjem, uzgojem i uporabom izvornih pasmina revitaliziramo i štitimo naše krajobrazne i staništa, divlje vrste i zavičajne sorte, tradiciju i običaje ruralnog prostora. Ujedno, njihova raznolikost predstavlja genetski spremnik koji uvijek može poslužiti za poboljšanje svojstava drugih selektiranih pasmina.

- Zaštita *ex situ* znači očuvanje komponenti biološke raznolikosti izvan njihovih prirodnih staništa. Ovakve mjere izuzetno su važne za vrlo rijetke i ugrožene vrste kojima prijete izumiranje, te je njih ili njihove gene važno sačuvati ili razmnožiti u svrhu očuvanja.

- Zaštita *in situ* predstavlja aktivan dinamičan pristup zaštite pasmine u njenom izvornom okruženju. Predviđa kreiranje i provedbu primjernog uzgojnog programa, uključujući sheme sparivanja i praćenja proizvodnosti. Model je prihvatljiv radi nižih početnih ulaganja, aktivne funkcije u proizvodnji hrane (ostvarivanje prihoda), održavanja vitalnosti populacije i zadržavanja kontakta sa sredinom.

Najveća prednost ovog modela očuvanja je mogućnost korištenja pasmine za proizvodnju hrane, održavanje staništa i druge svrhe (turizam, edukacija i sl.). Programi očuvanja živih životinja ostvaruju određeni prihod i ne traže uključivanje skupih materijala, opreme i drugih sredstava. Program omogućava pravovremenu procjenu odnosa pasmine s vlastitim okolišem te dozvoljava prilagodbu životinja na uvjete okoline koji se stalno mijenjaju kao i na endemske bolesti. Životinje se mogu koristiti za komparativne studije, istraživanja i pokusna križanja. Model omogućuje selekciju i poboljšanje životinja u proizvodnji.

4.2. Smjernice programa zaštite izvornih i zaštićenih pasmina goveda

Prema Nacionalnom programu, izvorne pasmine goveda su u statusu visoko i kritično ugroženih te radi njihove zaštite treba poduzeti slijedeće korake:

- uspostava kontinuiranog praćenja populacijskih parametara,
- podržavanje pozitivnih populacijskih trendova,
- provedba aktivnosti sukladno uzgojnim programima,
- nastavak karakterizacije vanjštine, genetskog profila i proizvodnih obilježja,
- kontinuirana nadopuna genetskog materijala u banku gena,
- poticanje razvoja programa gospodarskog korištenja,
- promoviranje pasmina na nacionalnoj i međunarodnoj razini,
- izrada akcijskih planova za slučajeve kriznih situacija (bolesti, prirodne katastrofe i drugo),
- usmjeravanje istraživanja na razvoju učinkovitosti *in situ* modela zaštite.

Matično knjigovodstvo od ključne je važnosti u provedbi i praćenju selekcijskih događanja u populaciji. Praćenje efektivne veličine populacije i genetskog trenda (po generaciji/godini) temelj je održivosti i upravljanja genetskom varijabilnošću, posebice radi izbjegavanja nakupljanja štetnih mutacija u manjim populacijama. Ukoliko je kritična efektivna veličina populacije niža od 50, nužno je provoditi najstrože mjere provedbe konzervacijskog plana, promišljati o ciljanoj introdukciji srodnih genotipova, produženju generacijskog intervala, aktiviranju genetskog materijala iz banke gena i drugo. Selekcija unutar izvornih, posebice ugroženih pasmina temelji se na pokazateljima fenotipa ili genetske strukture. Selekcija temeljena na fenotipu je jednostavna u implementaciji u konzervacijske sheme izvornih pasmina, primarno onih koje veličinom nisu kritično ugrožene. Uzgojni ciljevi su jasno definirani, a sukladno zadanim uzgojnim ciljevima prilagođava se model izračuna uzgojne vrijednosti jedinice. Prakticira se model sparivanja minimalnog srodstva, faktorijalno sparivanje ili kombinacija metoda. Nadzor selekcijskog napretka, genetskih međuodnosa roditelja i potomaka treba biti konstantan (MPRRR, 2010.).

Zaštita autohtonih pasmina ima veliko (genetsko, etnografsko, proizvodno) značenje. Odjel za govedarstvo intenzivno surađuje sa uzgajivačkim udruženjima, te koordinira provedbu uzgojnog programa svih izvornih pasmina (buša, istarsko govedo, slavonsko – srijemski podolac). Iako se posljednjih godina povećao njihov broj, još uvijek sve tri pasmine spadaju u skupinu ugroženih pasmina. Tako je shodno Nacionalnom programu očuvanja izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja u Republici Hrvatskoj, za Slavonsko – srijemski podolac, bušu i istarsko govedo određen status I - visoko ugrožena pasmina (HPA, 2015.).

5. ZAKLJUČAK

Izvorne pasmine često su podcijenjene u proizvodnji hrane, premda su, posebice u gospodarski manje razvijenim zemljama, ključne za dostatnu opskrbu hranom. Povratkom autohtonih pasmina stvaraju se osnove za proizvodnju hrane malih kapaciteta. Tako se može proizvesti zdrava hrana, ali i očuvati tradicija uzgoja i bioraznolikost okoliša s najvišim ekološkim standardima.

Za pasminu slavonsko-srijemski podolac tijekom 2015. godine evidentirano je sveukupno 183 krave, 12 bikova te 120 podmladaka, od kojih je 40 mlađe od godinu dana, a 80 starije od godinu dana. Sve se uzgajaju u ukupno 20 stada. Prema klasifikaciji slavonsko-srijemski podolac svrstava se u kritično ugroženu skupinu.

Analize proistekle iz nacionalnih izvješća ukazuju da erozija izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja nije zaustavljena, te da je nužno poduzeti nove korake.

Zaštita se uglavnom provodi kroz *in situ* modele, u kojima su lokalne pasmine dio agro-ekološkog sustava, gospodarstva i kulture lokalne zajednice, utječući značajno na održanje ukupne bioraznolikosti.

Modeli *ex situ* konzervacije i gospodarske reafirmacije lokalnih pasmina često su podcijenjeni, zapostavljeni i nekoordinirani.

6. POPIS LITERATURE

1. Barać, Z., M. Čačić, M. Dražić, V. Bulić, D. Pranić, D. Janda, I. Marić, M. Špehar, R. Jureković, A. Kljujev, O. Erceg, P. Šabić, D. Barać, D. Korečić (2012): Rodoslovlja buše – hrvatske izvorne pasmine goveda.
2. Caput, P. (2007): Osvrt na sustav očuvanja izvornih pasmina stoke u Republici Hrvatskoj. Konferencija o izvornim pasminama i sortama kao dijelu prirodne i kulturne baštine. Šibenik, 13.-16. studenog 2007., 43-45.
3. Čačić, M. (2010): Sistematizacija uzgoja izvorne pasmine konja hrvatski hladnokrvnjak, I. dio: prema kobilama rodonačelnicama. Stočarstvo, 64 (2-4), 131-142.
4. Hrvatska poljoprivredna agencija (2013.). Križevci. Godišnje izvješće 2012. Govedarstvo
5. Hrvatska poljoprivredna agencija (2014.). Križevci. Godišnje izvješće 2013. govedarstvo
6. Hrvatska poljoprivredna agencija (2015.). Križevci. Godišnje izvješće 2014. govedarstvo
7. M. Čačić, A. Kljujev, Vesna Bulić, Božica Brekalo (2013.): Sistematizacija uzgoja izvorne pasmine goveda slavonsko srijemski podolac. Stočarstvo, 67 (3), 99-111.
8. Mijić, P., Pavičić, M., Beneš, I., Ivkić, Z., Burazović, Ž., Vučković, G., Špehar, M. (2015.): Uzgoj slavonsko-srijemskog podolca na pašnjaku Gajna i njegova uloga u očuvanju tradicije i bioraznolikosti. Zbornik radova 26th international DAGENE SYMPOSIUM. University of Ljubljana, Biotechnical Faculty, Department of Animal Science, 93-99.
9. Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja (2010.): Nacionalni program očuvanja izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja u Republici Hrvatskoj.
10. <http://www.hpa.hr/event/prva-prekogranicna-izlozba-buse/>, (22.06.2016.)
11. <http://www.agroklub.com/agrogalerija/izvorne-pasmine-zivotinja/33775/>, (22.06.2016)
12. <http://www.agroportal.hr/uzgoj-goveda/24301>, (19.07.2016.)

7. SAŽETAK

Slavonsko-srijemski podolac autohtona je pasmina karakteristična za određeno tlo i podneblje koju je sustavnim izborom uzgajio čovjek tako da je postala dio nacionalnog identiteta određenog područja. Tijekom 2015. godine evidentirano je sveukupno 183 krave, 12 bikova te 120 podmladaka, od kojih je 40 mlađe od godinu dana, a 80 starije od godinu dana. Sve se uzgajaju u ukupno 20 stada. Prema klasifikaciji slavonsko-srijemski podolac svrstava se u kritično ugroženu skupinu. Analize proistekle iz nacionalnih izvješća ukazuju da erozija izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja nije zaustavljena, te da je nužno poduzeti nove korake.

Ključne riječi: autohtona pasmina, slavonsko-srijemski podolac, zaštita

8. SUMMARY

The Slavonia syrmian podolian is indigenous breed characteristic for specific soil and climate that is systematic selection grown man so that it has become part of the national identity of a particular area. During 2015 there were a total of 183 cows, 12 bulls and 120 youth branches, of which 40 under the age of one year, and 80 more than a year. All are grown in a total of 20 herds. According to the classification Slavonia syrmian podolian is classified as a critically endangered group. Analysis derived from national reports indicate that the erosion of indigenous and protected breeds of domestic animals is not stopped, and that it is necessary to take new steps.

Key words: indigenous breed, Slavonia syrmian podolian, protection

9. POPIS SLIKA

Slika 1. Buša	3
Slika 2. Itarsko govedo	5
Slika 3. Slavonsko-srijemski podolac	7

10. POPIS TABLICA

Tablica 1. Status ugroženosti autohtonih pasmina goveda	13
Tablica 2. Brojnost pasmine slavonsko-srijemskog podolca u 2014.g	14

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Poljoprivredni fakultet u Osijeku

Završni rad

ZNAČAJ UZGOJA SLAVONSKO-SRIJEMSKOG PODOLCA

Misla Vrzić

Slavonsko-srijemski podolac autohtona je pasmina karakteristična za određeno tlo i podneblje koju je sustavnim izborom uzgojio čovjek tako, da je postala dio nacionalnog identiteta određenog područja. Tijekom 2015. godine evidentirano je sveukupno 183 krave, 12 bikova te 120 podmladaka, od kojih je 40 mlađe od godinu dana, a 80 starije od godinu dana. Sve se uzgajaju u ukupno 20 stada. Prema klasifikaciji slavonsko-srijemski podolac svrstava se u kritično ugroženu skupinu. Analize proistekle iz nacionalnih izvješća ukazuju da erozija izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja nije zaustavljena, te da je nužno poduzeti nove korake.

Ključne riječi: autohtona pasmina, slavonsko-srijemski podolac, zaštita

IMPORTANCE OF BREEDING SLAVONIAN SYRMIAN PODOLIAN CATTLE

The Slavonian syrmian podolian cattle is indigenous breed characteristic for specific soil and climate that is systematic selection grown man so that it has become part of the national identity of a particular area. During 2015 there were a total of 183 cows, 12 bulls and 120 youth branches, of which 40 under the age of one year, and 80 more than a year. All are grown in a total of 20 herds. According to the classification Slavonian syrmian podolian is classified as a critically endangered group. Analysis derived from national reports indicate that the erosion of indigenous and protected breeds of domestic animals is not stopped, and that it is necessary to take new steps.

Key words: indigenous breed, Slavonian syrmian podolian, protection

Datum obrane:

